

Adroddiad i: Y Cabinet

Dyddiad y cyfarfod: 24^{ain} Mehefin 2014

Aelod / Swyddog Arwain: Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill /Paul McGrady

Awdur yr Adroddiad: Richard Weigh, Prif Gyfrifydd

Teitl: Adroddiad Alldro Ariannol 2013/14

---

1. Beth yw testun yr adroddiad?

Mae'r Cabinet wedi derbyn adroddiadau monitro rheolaidd yn ystod y flwyddyn ariannol ar berfformiad gwariant yn erbyn y gyllideb a chynilion y cytunwyd arnynt fel rhan o'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno manylion am y sefyllfa derfynol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol/ Bydd y Cyngor Sir yn derbyn y ffigurau ym mis Gorffennaf, ynghyd â'r driniaeth a argymhellir ar gyfer y cronfeydd wrth gefn.

Cyflwynir drafft cyntaf y Datganiad Blynyddol o'r Cyfrifon ar gyfer 2013/14 i'r archwilwyr allanol ar 30^{ain} Mehefin. Yna, cyflwynir y cyfrifon archwiliedig i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ym mis Medi, i dderbyn cymeradwyaeth ffurfiol.

2. Beth yw'r rheswm dros ysgrifennu'r adroddiad hwn?

Cyflwyno adroddiad ar y sefyllfa refeniw derfynol a'r driniaeth a argymhellir ar gyfer y balansau.

3. Beth yw'r argymhellion?

Ystyried sefyllfa alldro ariannol derfynol ar gyfer 2013/14 ac argymell y sefyllfa i'r Cyngor cyfan.

Argymell y driniaeth a argymhellir ar gyfer y cronfeydd wrth gefn a'r balansau, fel y nodwyd yn yr adroddiad.

4. Manylion yr adroddiad

Y sefyllfa alldro ariannol gyffredinol ar gyfer 2013/14 yw tanwariant yn erbyn y gyllideb gymeradwy sydd, yn ogystal â chynnydd yn yr arenillion drwy'r Dreth Gyngor, yn atgyfnerthu sefyllfa ariannol y Cyngor. Yn sgîl hynny, mae'n bosibl gwneud argymhellion i drosglwyddo arian i gronfeydd wrth gefn penodol, a fydd yn parhau i gynorthwyo'r Cyngor i fynd i'r afael â'r pwysau ariannol difrifol yn y blynyddoedd nesaf, a chyflawni'r ymrwymadau arian parod angenrheidiol er mwyn cyflenwi'r Cynllun Corfforaethol.

Cyflwynir y ffigurau Alldro Refeniw terfynol yn Atodiad 1. Y sefyllfa derfynol o ran y cyllidebau gwasanaethau a'r cyllidebau corfforaethol yw tanwariant o £1.714 miliwn (1.8% o'r gyllideb refeniw net). Mae'r sefyllfa derfynol o ran y cyllidebau

gwasanaethau a'r cyllidebau corfforaethol £235,000 yn uwch yn gyffredinol, na'r ffigur a gyflwynwyd ym mis Mawrth, oherwydd mae nifer o sefyllfaoedd wedi newid. Un o'r sefyllfaoedd mwyaf arwyddocaol yw sefyllfa'r cyllidebau corfforaethol (symudiad o £220,000) pan oedd cost wirioneddol treuliau a oedd yn gysylltiedig â'r llifogydd diweddar yn is na'r gost a ragwelwyd yn wreiddiol, ac roedd costau'r archwiliad allanol yn llai na'r hyn a ragwelwyd.

Mae gwasanaethau yn parhau i gynllunio'n rhagweithiol ar gyfer arbedion yn y blynyddoedd i ddod, a gwelwyd effaith ariannol rhai o'r cynigion hynny tuag at ddiwedd 2013/14. Cafwyd adroddiadau gan y gwasanaethau o ymrwymadau yn erbyn y balansau ym mis Mawrth, sy'n gyson â'r sefyllfa net derfynol. Roedd y mwyafrif o'r balansau wedi'u rhagweld oherwydd materion amseru (e.e. oedi wrth weithredu newidiadau i wasanaethau neu oedi gydag ymrwymadau gwariant penodol neu ffioedd yn cael eu derbyn ymlaen llaw).

Mae gwybodaeth bellach am yr **alldro gwasanaeth** terfynol a'r defnydd arfaethedig o falansau wedi'i chynnwys yn **Atodiad 2**.

Ysgolion – Roedd y gwariant ar ysgolion £1.023 miliwn yn is na'r gyllideb ddirprwyedig. Balansau cyfredol ysgolion yw £3.892 miliwn, sy'n gyfwerth â £256 y disgybl ar gyfartaledd, a 5.66% o'r gyllideb ysgolion net. Mae £306,000 o'r symudiad yn gysylltiedig â dwy ysgol oedd â balansau negyddol sylweddol, ac maent yn dangos cynnydd da ar gyfer dychwelyd i falans cadarnhaol. Mae £271,000 arall yn gysylltiedig ag Ysgolion Arbennig. Mae'r manylion am falansau ysgolion yn **Atodiad 3**.

Mae nifer yr anheddau yn y Sir yn effeithio ar yr arenillion drwy'r **Dreth Gyngor**, yn ogystal â lefel gymharol uchel o drethi a gasglwyd (97.7%). Roedd y nifer o anheddau wedi cynyddu'r Rhagdybiaeth pan bennwyd y cyllidebau, a oedd wedi ystyried gostyngiad tebygol yn y cyfraddau casglu o ganlyniad i'r darlun economaidd anodd cyffredinol, ond llwyddodd y cyngor i gynnal cyfradd gasglu uchel, sy'n grynnu cyflawniad.

Fel y nodwyd drwy'r flwyddyn gyfan, ystyriwyd y byddai lefel derfynol yr arenillion drwy'r Dreth Gyngor yn debygol o ragori ar yr amcangyfrifon gwreiddiol a ddefnyddiwyd wrth bennu'r gyllideb. Mae'r arenillion terfynol £321,000 (0.8%) yn uwch na'r amcangyfrif gwreiddiol, ac felly mae gan y Cyngor fudd untro. Y rhagdybiaeth drwy'r flwyddyn gyfan a'r cynnig yn awr yw y bydd hyn yn cael ei ddefnyddio i gyfrannu at ariannu'r Cynllun Corfforaethol.

Roedd y cyngor wedi cyllidebu i wneud cyfraniad o £300,000 i'r balansau cyffredinol sydd, yn unol â'r adroddiadau blaenorol, yn cael eu rhagdybio yn y sefyllfa alldro derfynol, ac sy'n creu balansau cyffredinol o £8.6 miliwn. Roedd y cyngor hefyd wedi cyllidebu i wneud cyfraniadau i ariannu'r Cynllun Corfforaethol. Mae angen tua £25 miliwn o arian parod a £52 miliwn o fenthyciadau ar y cynllun er mwyn cyflawni uchelgeisiau'r cyngor. Rhan o'r strategaeth hon yn y gorffennol, ac yn y dyfodol, fydd nodi adnoddau cyllideb refeniw er mwyn cynhyrchu arian parod i ariannu gwariant cyfalaf. Roedd cyllideb 2013/14 wedi rhagdybio y byddai cyfraniadau'n cael eu gwneud i ariannu'r Cynllun Corfforaethol drwy gyllid blaenoriaethol, darpariaethau wedi'u cyllidebau o fewn cyllidebau corfforaethol a

throsoglwyddiadau arian parod yn ystod y flwyddyn. Cyfanswm yr arian a ddyrannwyd i gronfa wrth gefn y Cynllun Corfforaethol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf yw £4.3 miliwn, ac mae £855,000 pellach wedi'i gynnig fel rhan o'r sefyllfa derfynol. Gyda gwariant o £797,000 yn erbyn y gronfa wrth gefn yn ystod y flwyddyn, y sefyllfa derfynol ar ddiwedd y flwyddyn yw £14.7 miliwn.

O ystyried y sefyllfa gyffredinol yn y gwasanaethau, cynigir yn y cam hwn y bydd y gwasanaethau yn cario'r net ymlaen o dan y gwariant, a restrwyd yn y Balansau Gwasanaeth Neilltuedig yn Atodiad 1, er mwyn helpu i gyflenwi strategaeth gyllidol 2014/15 a chyflawni ymrwymadau blaenorol. Bydd yn ofynnol i'r Gwasanaethau roi amlinelliad manylach o sut y cafodd y balansau a ddygwyd ymlaen eu defnyddio yn 2014/15 yn yr Adroddiad Ariannol i'r Cabinet ym mis Hydref. Mae'n bosibl y bydd balansau heb eu defnyddio yn cael eu hail-ddyrannu o ganlyniad i'r adolygiad hwn.

Mae'r sefyllfa derfynol yn golygu y bydd £1.1 miliwn o arian parod yn cael ei ddyrannu. Mae hyn yn gyflawniad arwyddocaol, ac mae'n rhaid i'r cyngor sicrhau bod y cyllid yn cael ei ddefnyddio yn y ffordd fwyaf effeithiol. Fel y nodwyd uchod, cynigir y bydd £855,000 o'r arian hwn yn cael ei ddefnyddio i gyfrannu at y cronfeydd arian parod wrth gefn sydd eu hangen i ariannu'r Cynllun Corfforaethol. Cynigir hefyd y dylid neilltuo £250,000 fel gwariant cyfalaf er mwyn cynnal cronfa wrth gefn i archwilio i'r posibilrwydd o fuddsoddi mewn llety gofal maeth a fyddai, o bosibl, yn lleihau nifer a chost lleoliadau maeth allanol. Bydd achos busnes llawn yn cael ei ddatblygu yn y tri mis nesaf ond, yn seiliedig ar fuddsoddiad untro o £50,000 ar gyfer pum eiddo, gallai'r arbediad refeniw blynyddol fod yn £40,000 fesul lleoliad.

Mae nifer o gyfraniadau i a gan y Cronfeydd wrth Gefn wedi'u hystyried yn y cyfrifon. Mae'r rhain wedi'u cyflwyno yn **Atodiad 4**, a bydd angen cymeradwyaeth gan y Cyngor llawn. Ymhlith y cronfeydd wrth gefn newydd a sefydlwyd yn ystod y flwyddyn mae:

- Sefydlwyd cronfa wrth gefn adennill costau addysg arbennig y tu allan i'r sir er mwyn lliniaru'r galw a galluogi gostyngiad yn y gyllideb yn 2014/15.
- Sefydlwyd cronfa wrth gefn ar gyfer moderneiddio gofal cymdeithasol, gan ddefnyddio refeniw untro er mwyn helpu i sicrhau arbedion yn y dyfodol.
- Sefydlwyd cronfa wrth gefn ar gyfer Plant ag Anableddau er mwyn helpu i ddatblygu gwasanaethau hamdden a darpariaeth gwasanaeth arall.
- Sefydlwyd cronfa wrth gefn ar gyfer newid Sianeli er mwyn datblygu prosiectau a fydd yn sicrhau arbedion effeithlonrwydd yn y Gwasanaethau Cwsmeriaid.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae proses effeithiol o reoli cyllidebau refeniw a chyllidebau cyfalaf y cyngor a chyflenwi'r strategaeth gyllidebol gytûn yn sail i'r gweithgarwch ym mhob maes, yn cynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Beth fydd y gost a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Cyllideb refeniw net y cyngor ar gyfer 2013/14 oedd £192 miliwn. Y sefyllfa derfynol, ac eithrio ysgolion, oedd tanwariant net o £1.8 miliwn (1.4%). Pan mae

gwasanaethau wedi amlygu ymrwymiadau gwariant dilys yn erbyn balansau 2013/14, cynigir y bydd y gwasanaethau hynny yn cario'r balans net ymlaen i 2014/15. Bydd y sefyllfa ym mhob gwasanaeth unigol a'r defnydd arfaethedig o falansau'r gwasanaethau yn cael eu hadolygu yn 2014/15.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Cyflwynwyd Asesiad cryno o'r Effaith ar Gydraddoldeb i'r Cyngor ym mis Chwefror 2013.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda'r adran Graffu ac eraill?

Cynhaliwyd heriau gwasanaeth gyda phob pennaeth gwasanaeth ac roedd pob her yn cynnwys sylwadau gan y pwyllgor archwilio a'r Cabinet. Cynhaliwyd gweithdai ar y Cynllun Corfforaethol a'r Gyllideb gyda'r aelodau ym mis Medi, mis Tachwedd a mis Rhagfyr. Derbyniodd y cynllun cyfalaf gymeradwyaeth y cyngor yn dilyn proses graffu gan y Grŵp Buddsoddiad Strategol, a argymhellwyd gan y cabinet.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig sicrhau bod y gwasanaethau yn parhau i reoli cyllidebau mewn ffordd ddarbodus, a bod unrhyw arian dros ben yn ystod y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol yn y tymor canolig, yn arbennig o ystyried maint y toriadau y bydd angen eu gwneud i'r gyllideb yn y ddwy flynedd nesaf.

Yn y tair blynedd diwethaf, mae'r cyngor wedi cyflawni arbedion o bron i £13 miliwn yn y cyllidebau refeniw, sy'n gyflawniad arwyddocaol. Mae'r gwasanaethau yn parhau i nodi arbedion ar gyfer y dyfodol mewn ffordd ddarbodus ac effeithiol, ac mae rhai o'r rhain wedi dechrau cael effaith yn 2013/14.

Mae'r sefyllfa derfynol yn golygu y gellir gwneud y cyfraniadau sydd eu hangen o 2013/14 i ariannu'r Cynllun Corfforaethol. Ni ellir cyflenwi'r Cynllun oni fydd yr adnoddau arian parod gofynnol yn cael eu neilltuo i'w buddsoddi mewn ysgolion, gofal cymdeithasol a blaenoriaethau eraill.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a allwn wneud unrhyw beth i'w lleihau?

Hwn yw'r cyfnod mwyaf heriol yn ariannol y mae'r Cyngor wedi'i wynebu, a bydd methiant i gyflenwi'r strategaeth gyllidebol gytûn yn rhoi pwysau pellach ar wasanaethau yn y blynyddoedd ariannol presennol ac yn y dyfodol. Bydd gwaith effeithiol o fonitro a rheoli'r gyllideb yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Y Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau, o dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.